

მემკვიდრეობა

სამსონ ფირცხალავას (1872-1952) სტატია „პოლიტიკა და ზნეობა“ წარმოადგენს ქართული პოლიტიკური აზროვნებისა და საზოგადოებრივი ეთიკის ერთ-ერთ ყველაზე ღრმა და მართალ ტექსტს. ავტორი მკაფიოდ აყალიბებს პოლიტიკის ჭეშმარიტ დანიშნულებას და მკაცრად აკრიტიკებს იმ მიდგომას, სადაც პოლიტიკა მხოლოდ ძალაუფლების მოპოვების, პირადი ამბიციებისა და პურის ჭამის იარაღად იქცევა. ტექსტი დაიწერა 1917 წლის ოქტომბერში, საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვების წინა პერიოდში, როდესაც ქვეყანა დამფუძნებელი კრების არჩევნებისთვის ემზადებოდა. ავტორი მიმართავს ქართულ საზოგადოებას და პარტიებს, რომლებსაც ჯერ კიდევ არ აქვთ გამჯდარი კულტურული და პოლიტიკური ტრადიციები.

მიუხედავად იმისა, რომ ტექსტი ერთ საუკუნეზე მეტი ხნის წინ დაიწერა, ის დღესაც უაღრესად აქტუალურია. თანამედროვე პოლიტიკურ რეალობაშიც ხშირად ვხედავთ პრინციპების დაკარგვას, პოლარიზაციას, სადაც მიზანი (ძალაუფლება) ანაცვლებს ყველანაირ ზნეობრივ ნორმას. ფირცხალავას ტექსტი გვახსენებს, რომ არასწორი გზით მოპოვებული გამარჯვება საბოლოოდ ისევ ხალხისა და ქვეყნის დამარცხებაა. ფირცხალავა უარყოფს ცინიკურ მიდგომას თითქოს „მიზანი ამართლებს საშუალებას“. მისთვის პოლიტიკა არის არა ინტრიგებისა და ჭადრაკის თამაში, არამედ საზოგადოების ზნეობრივი და სულიერი ამაღლების გზა. ავტორი ხაზგასმით აღნიშნავს: „პოლიტიკის საგანია - უკეთესი საზოგადოება, პოლიტიკოსის მისწრაფებაა - უკეთესი ადამიანი“. თუ პოლიტიკური ბრძოლის პროცესში ზნეობა ილახება, თავად მიზანიც კარგავს ფასს.

ავტორი თვალსაჩინოდ აღწერს იმ საფრთხეებს, რომლებიც ახლავს თან პოლიტიკურ ბრძოლას, განსაკუთრებით არჩევნების პერიოდში: მატყუარობა, მუქარა, მოსყიდვა, ძალადობა და ცილისწამება. ის აფრთხილებს მკითხველს, რომ გამარჯვების წყურვილით დაბრმავებული ადამიანი საზოგადოებრივ სარგებელს ივიწყებს და მხოლოდ საკუთარი თავის წინ წამოწევას ცდილობს. განსაკუთრებით ძლიერია მისი მოწოდება: თუ მოწინააღმდეგე უზნეო მეთოდებით გებრძვის, ეს არ გაძლევს უფლებას, შენც იმავე მეთოდებს მიმართო.

სამსონ ფირცხალავას ეს სტატია არის პატიოსანი, ჰუმანური და დემოკრატიული პოლიტიკის მანიფესტი. ის მოგვიწოდებს, რომ პოლიტიკური მოღვაწეობა არ უნდა იყოს ხალხის მოსყიდვასა და მანიპულაციაზე აგებული, არამედ უნდა ემსახურებოდეს ადამიანის ღირსების ამაღლებას. ტექსტი გამოირჩევა მაღალი ლიტერატურული ენით, მკაფიო არგუმენტაციით და საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის ძლიერი გრძნობით.

სამსონ ფირცხალავა. პოლიტიკა და ზნეობა

პოლიტიკა ერთგვარი ცოდნაა, რომელიც საზოგადოების ცხოვრებისათვის საუკეთესო ფორმებს უნდა გამოსძებნიდეს, უმჯობეს გზას გვიჩვენებდეს. პოლიტიკა ემყარება არსებულ ვითარებას, სინამდვილეს, მაგრამ ამ სინამდვილეშიაც ცდილობს გაარჩიოს ცუდი და კარგი, გასწმინდოს სინამდვილე და დაუახლოვოს თავის იდეალებს. თუ სახელმწიფო წყობილება და საზოგადოებრივი ურთიერთობა ასე თუ ისე აკმაყოფილებს ჩვენს მისწრაფებას, პოლიტიკის მიზანია ჩვენი ყოველდღიური მოქმედება შეუფარდოს არსებულ პოლიტიკურ სახეს. თუ კი რაც დღეს არსებობს, ძირიან ფესვიანად ეწინააღმდეგება ჩვენს საწადელს, მაშინ პოლიტიკა გვასწავლის, თუ როგორ უნდა ვიმოქმედოთ ახალის დასამყარებლად.

ყოველთვის პოლიტიკის ერთადერთი დანიშნულება ისაა, რომ აამაღლოს სახელმწიფოებრივ-საზოგადოებრივი წყობილება, ხელი შეუწყოს მას განვითარებას. კარგი პოლიტიკოსიც ის იქნება, ვინც ნათლად ითვალისწინებს ყველაფერს, რაც გარშემოა, და მიუძღვება საზოგადოებას უკეთესი ურთიერთობისკენ, უჩვენებს სწორს გზას. წვრთნის და ასწავლის უკეთეს საზოგადოებრივობას, უნერგავს უფრო ადამიანურ გრძნობებს და ფიქრებს, აჩვენებს ისეთ ურთიერთობას, რომელიც უფრო შეეფერება ადამიანთა ცხოვრებას. პოლიტიკის საგანია - უკეთესი საზოგადოება, პოლიტიკოსის მისწრაფებაა უკეთესი ადამიანი, პოლიტიკური სამსახურია – საზოგადოებრივი ცხოვრების დაწინაურება, განვითარება, ამაღლება...

მაგრამ ჩვეულებრივად პოლიტიკას იმასაც ეძახიან, რაც ხელს უწყობს ცალკე ადამიანს თუ მთელს ჯგუფს, პარტიას ადვილად განახორციელოს თავისი მიზანი, გაიმარჯვოს. და ამ ნიადაგზე ხშირად მიზანი და საშუალება ერთმანეთს შორდება. მისწრაფება განწყენებულს ხასიათს იღებს, გამარჯვება გარეგნული ხდება. გამარჯვების წყურვილით გატაცებული ადამიანი იმას აღარ ფიქრობს, რომ საზოგადოებას ემსახურება, საზოგადო სარგებლობა უნდა აინტერესებდეს. ოღონდ თავისი გაიტანოს, ოღონდ მეტი კენჭი მოიპოვოს, ოღონდ მეტად მიიქციოს საზოგადო ყურადღება და როგორც უნდა მოხდეს ეს – სულ ერთია. გამარჯვება პირადი თავმოყვარეობის დაკმაყოფილებაა. ოღონდ აფრიალდეს დროშა, რომელზედაც ჩვენი სახელი აწერია – და რა გზით, რა საშუალებით, რა მსხვერპლით – საანგარიშო არაა. კიდევ რომ საბოლოოდ დააზიანოს ის საქმე, რომელსაც ვემსახურებით, კიდევ რომ დააქვეითოს საზოგადოება ჩვენმა გამარჯვებამ – არაფერია. ოღონდ ეხლა ჩვენ ვიყოთ წინ, ჩვენ გვერგოს მეტი ხმა, მეტი კენჭი. ლოზუნგები ჰკარგავენ შინაარსს, ადამიანები უსულო საგნები ხდებიან, პოლიტიკა უბრალო ჭადრაკის, ნარდის თამაშს ემსგავსება...

პოლიტიკურმა ბრძოლამ ბევრი იცის ამის მაგალითი. განსაკუთრებით საპარლამენტო არჩევნებისა რა მატყუარობას, მუქარას, მოსყიდვას, ძალადობას არ მიმართავდნენ მებრძოლი პარტიები ევროპის განათლებულ ქვეყნებში! არავითარ საშუალებას არ ერიდებოდნენ, ოღონდ თავისი კანდიდატი გაეყვანათ. ყოველი საშუალება, ყოვლად უზნეო და სამარცხვინოც, მიღებული იყო, თუ კი ამით გამარჯვება უზრუნველყოფილი იქნებოდა. დღეს ევროპაში ასეთი ბრძოლა დაგმობილია ყველგან და ამერიკაში თუ შეეხვდებით მხოლოდ ძველი ჩვეულების ნაშთებს.

სამწუხაროდ ჩვენში პოლიტიკური ბრძოლა ჯერ ახალი ხილია. გვაკლია პოლიტიკური გაწვრთნა, არა გვაქვს კულტურული ტრადიცია და ჩვენი პოლიტიკა ძალიან ხშირად შორდება ზნეობას. პოლიტიკას არ უყურებთ ფართოდ, არ უკავშირებთ საზოგადოებ-

რივ განვითარებას. პიროვნებათა დამარცხება უფრო გვაინტერესებს, ვიდრე განსაზღვრული საზოგადოებრივი წესის დამყარება და არავითარს სახსარს არ ვერიდებით, ოღონდ კი ჩვენი გავიტანოთ. ერთის მხრით ხალხის ინტერესი და სარგებლობა დაგვიწერია დროშაზე, მაგრამ მეორე მხრით ისეთის საშუალებით გვწადია ამ ინტერესის დაკმაყოფილება, ისეთის მსხვერპლით გვინდა ხალხის გაბედნიერება, რომ ბოლოს და ბოლოს ხალხი უფრო წაგებული რჩება და მისი ინტერესი დაჩაგრული. გვავიწყდება, რომ პოლიტიკური მოღვაწეობის დანიშნულებას საზოგადოების ყოველმხრივი ამაღლებაა, რასაკვირველია, ამაღლება მისი ზნეობისაც; და როდესაც პოლიტიკურ გამარჯვებისათვის მივმართავთ შეუფერებელ იარაღს, ვამტკიცებთ ძალადობას, მატყუარობას, ცილის წამებას – ეს სწორედ ღალატია, დაღუპვა სახალხო საქმისა.

მინდა ჩემის მცირე შენიშვნით გავახსენო ეს ყველას დღეს, როცა იწყება დამფუძნებელი კრების საარჩევნო მუშაობა. დეე, ამხანაგები ერთს წუთსაც ნუ დასტოვებენ იმ გზას, რომელსაც არასოდეს არ უნდა აცდეს დემოკრატიული, ხალხური, განსაკუთრებით სოციალისტური პარტია. ვიბრძოლოთ კეთილშობილურად, პატიოსნურად, ზნეობრივის საშუალებით და ნუ შევბღალავთ ჭეშმარიტი პოლიტიკური მოღვაწეობის მაღალს დანიშნულებას. ნურავის შეაცდენს მოწინააღმდეგეთა ტაქტიკა – თუ ვინმე მათგანი უზნეო საშუალებით შეგვებრძოლება, ეს კიდევ ნებას არ გვაძლევს მივბადოთ. მივაჩვიოთ ხალხი პატიოსნურ პოლიტიკურ ბრძოლას – ეს ჩვენი საუკეთესო გამარჯვება იქნება!

"სახალხო საქმე", 8 ოქტომბერი, 1917, # 71, გვ.2.